

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU

İSTANBUL SÖZLEŞMESİNİN ETKİN
UYGULANMASI VE İZLENMESİ KONULU
ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

28.11.2018 Çarşamba

28 Kasım 2018 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.11
BAŞKAN: Hülya NERGİS (Kayseri)

BAŞKAN – Arkadaşlar, toplantı yeter sayısı vardır, toplantıyı açıyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, hoş geldiniz, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 27’nci Dönem Beşinci Toplantısı’nda İstanbul Sözleşmesi’nin etkin uygulanması ve izlenmesi konulu alt Komisyon kurulmasına karar verilmişti. Bugün de ikinci toplantımızı gerçekleştiriyoruz. İlk toplantımızda, biliyorsunuz, görevlendirmeler ve Başkan seçimi yapıldı; bugün de geniş kapsamlı bir değerlendirme için ikinci toplantımızı yapıyoruz. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Tabii, kadına karşı şiddet dünyanın her yerinde var olan; bütün toplumları, bütün devletleri, bütün milletleri yakinen ilgilendiren; çok yönlü ele alınması gereken; devletin birçok kurumunun eş güdüm içerisinde, iş birliği içerisinde çalışmasını gerektiren; aynı zamanda toplumsal farkındalığın da çok üst düzeyde olmasını gerektiren bir husus. Nitekim, bu konuda Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış olan İstanbul Sözleşmesi’ne, biliyorsunuz, 2011 yılında Türkiye olarak imza attık. Avrupa Konseyinin hazırlamış olduğu kanunu ilk kabul eden, ilk uygulamaya koyan ülkelerden bir tanesiyiz.

Tabii, İstanbul Sözleşmesi kapsamında 6284 sayılı Kanun ülkemizde yürürlüğe girdi ve uygulanmaya başlandı. Tabii, kanunun uygulanmasıyla alakalı, takibiyle alakalı sıkıntı ve sorunların yaşandığı noktasında hepimizin malumu durumlar var. Tabii, bu, süreç isteyen bir durum; hemen bir günde sorunlar ve problemler çözülüyor. Dolayısıyla, bugün biz bu konuda toplumun bütün kesimlerini ilgilendiren, kadına yönelik şiddetin önlenmesi noktasında hem kanuni düzenlemeyle alakalı hem de kanunun uygulanması noktasında görevli olan kurumların bu işleri takibi noktasında aksayan, problem yaratan noktaların tespiti ve ayrıca eğer kanuni düzenleme gerekiyorsa kanuni düzenleme yapılması veya başka alanlarda yapılması gereken çalışmalar varsa bunların tespiti noktasında bir alt komisyon kurmuş bulunmaktayız ve bunun çalışmalarını başlatıyoruz.

Herkesin fikirleri bizler için çok önemli, herkese ayrı ayrı söz vereceğiz, herkesin fikirlerini alacağız. Ayrıca, biliyorsunuz, bu İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasıyla alakalı Aile ve Çalışma Bakanlığımızın bir alt birimi olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü özellikle bu kanunun uygulanması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi noktasında görevli olan, bu işin takibini yapan kurumumuz; burada arkadaşlar, aramızdalar; ilk olarak kendilerini, onları dinlemek istedik, onların bilgilerini almak istedik. Kanunun uygulanması noktasında Türkiye olarak neredeyiz? Aksayan ve sorun yaratan hususlar var mı, mevcut mu? İlk olarak onlardan başlamak istedik.

Ayrıca, süreç içerisinde dinlemek istediğimiz bu konuda uzmanlar olacaktır, üniversitelerden, sivil toplum kuruluşlarından, kamu kurumlarından mutlaka görevliler, yetkililer çağrılacak, burada dinlenecek. Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarına da buradan bir duyuru yapmak istiyorum: Bu hususta bizimle paylaşmak istedikleri bilgileri, sahada ortaya çıkan sıkıntı ve sorunlarla alakalı tespitleri varsa bize başvuru yapmaları ve kendilerini burada dinlemek istediğimizin altını çizmek isterim ve onları da ayrıca davet etmek isterim sivil toplum kuruluşlarımızı ülke genelinde.

Ben bu noktada öncelikle söz almak isteyen vekillerimize, arkadaşlarımıza söz vermek istiyorum. Daha sonra, burada biliyorsunuz, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden gelen arkadaşlarımız var, onların sunumunu alacağız.

Şimdilik teşekkür ediyorum.

İsterseniz söz verelim vekillerimize, daha sonra toplantımıza devam edelim.

Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Aslında, bir şey vermiştik size önerilerimize dair, bir dilekçe sunmuştuk ama yine de ben kısaca özetlemek istiyorum.

Öncelikle, Komisyon çalışmalarının Avrupa Konseyi ve organlarıyla iletişim hâlinde sürdürülmesi önerimiz vardı, düzenli olarak görüşmelerin yapılması ve birlikte yürütülmesi konusunda.

Yine, GREVIO 25 Ekim 2018 tarihinde Türkiye raporunda açıklamıştı. Bu raporda sözleşmenin uygulanmasındaki eksiklikler ve sorunlar detaylı şekilde açıklanmış.

BAŞKAN – Bir şey hatırlatmak isterim.

Herkesin süresi çok kısıtlı, ayrıca sunum yapacak olan arkadaşlarımız var. Biraz kısa tutarsak konuşmalarımızı daha derli toplu bir toplantı olur, önceden uyarımı yapmış olayım.

Teşekkür ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kısa tutmaya çalışayım. İlk toplantı olduğu için hani biraz daha geniş tartışırız diye düşünmüştüm.

GREVIO raporunun “eksikler” bölümü özellikle dikkate alınarak, bu çalışmanın biraz o baz kapsamında da değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yine, eksikler ve çözüm önerilerinin tespitinde GREVIO’nun raporunun dikkate alınması gerekir diye de önerimiz var. Uygulamadaki eksikliklerin tespiti ve giderilmesi için ele alınan her bir başlığın ayrı ayrı alınması ve bir yol haritasının izlenmesi gerektiğine dair önerimiz var. Mesela, “Sığınaklarla ilgili koşullar nedir, nasıl iyileştirilebilir, nasıl artırılabilir? Buna ilişkin çalışan kurumlarla bağlantısının kurularak tespit edilmesi.” gibi her bir başlığın kendi içerisinde özel olarak araştırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanması açısından bakanlıklar diğer idari birimlerle, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmalıdır. Sözleşme gereği bakanlıklara yüklenen sorumluluklar izlenmeli, gerektiğinde görüş alınmalı, öneri ve eleştiriler sunulmalıdır. İlgili bakanlıklardan konuya dair istatistiki veriler istenmelidir ve incelenmelidir. Özellikle uzun bir süredir kadına yönelik şiddette durumun ne olduğuna dair veriler alamıyoruz aslında, gözlemleyemiyoruz, buna ilişkin bir çalışmanın yürütülmesi gerekiyor. Sığınaklar dışındaki kurum ve kuruluşlara yerinde ziyaretler yapılmalıdır. Çalışmalar boyunca şiddete maruz kalan kadınların deneyimleri özellikle dikkate alınmalı ve kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarından ne ölçüde yararlanabildiklerini öğrenmek üzere şiddete maruz kadınlarla görüşmeler yapılmalıdır.

Erkekler tarafından öldürülen kadınların yakınlarıyla, bu davaları takip eden avukatlarla ve feminist gruplarla görüşülmelidir. Kadına yönelik şiddete karşı yıllardır mücadele veren kadın örgütleri, feminist avukatlar ile kadın hakları için mücadele veren feminist grup ve platformlardan kadınlar gözlemci olarak alt komisyon çalışmalarına davet edilmeli ve belirli konularda görüş almak için konuşmacı olarak sunum yapmaları talep edilmelidir.

Her konu başlığına özel olarak ve sözleşme maddelerinin kapsamı dâhilinde sözleşmeyi uygulamakla sorumlu personellerle gözlemlerini, sorunlarını ve önerilerini almak üzere görüşmeler gerçekleştirilmelidir. Baroların kadın hakları merkezleri, adli yardım bürolarında görev yapan avukatlarla görüşmeler yapılmalı ve kadınların adli yardım ve adalete erişim konularında daha iyi destek alabilmeleri için önerilerin ortaya çıkarılabilmesi için özellikle iyi örnek teşkil eden baroların Komisyonunda sunum yapmaları sağlanmalıdır.

Üniversitelerin kadın çalışmaları bölümlerinden, kadına yönelik şiddet konusunda çalışan diğer birimlerinden veya alanda deneyimli bağımsız uzmanlardan görüş ve önerilerini paylaşmaları için Komisyonunda sunum yapmaları talep edilmelidir.

Profesyonel kadrolara -kolluk, yargı mensupları, sosyal çalışmacılar gibi- kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının insan hakları gibi konularda eğitim veren kişilerle görüşülerek eğitim programları ve bu eğitimlerin etki ölçme ve değerlendirme prosedürleri hakkında sunum yapılması talep edilmeli ve eğitim müfredatının geliştirilmesi sağlanmalıdır.

İstanbul Sözleşmesi'nin ve sözleşmenin kadına yönelik şiddet konusunda ortaya koyduğu yaklaşımın eğitim müfredatı ve eğitim materyalleri içine eklenmesi, eğitim sisteminin İstanbul Sözleşmesi'yle uyumlu hâle getirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığına öneriler sunulmalıdır.

Özel sektörün, bilgi ve iletişim teknolojisi sektörünün ve medyanın, kadına yönelik şiddet, cinsiyetçilik ve ayrımcılıkla mücadeleye yönelik politikalar oluşturması için başta RTÜK olmak üzere bu sektördeki kurum ve kuruluşlara yönelik öneriler geliştirilmelidir.

GREVIO'ya sunulan gölge rapor incelenmelidir. Bağımsız kadın kuruluşlarının raporları incelenmelidir. Komisyon tarafından İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye'de uygulanmasına ilişkin kapsamlı ve bağımsız bir araştırma yürütülmesi için tüm çalışmalar, üniversiteler ve alanında deneyimli kadın örgütleriyle iş birliği içinde yapılmalıdır.

Süre açısından da bir itirazımız olacak. Üç ayın yeterli bir süre olmadığını düşünüyoruz. Aslında, İstanbul Sözleşmesi'ni KEFEK Komisyonunda tartışırken oldukça geniş kapsamlı olduğunu tartışmıştık ama üç aylık süre bunun incelenmesi açısından yeterli değildir, uzatılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bir de toplantı düzenine ilişkin bir önerimiz vardı.

BAŞKAN – Ne kadar öneriniz?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yani en azından bir altı aylık süreyle olması gerektiğini düşünüyoruz, daha da uzun olabilir çünkü İstanbul Sözleşmesi dediğimiz şey gerçekten birçok alanı kapsadığı için geniş bir...

BAŞKAN – Henüz süre koymadık zaten. Süre konusunda bir çalışma da yapmadık. Bunu değerlendirebiliriz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Üç ay gibi bir şey gördüm sanki.

BAŞKAN - Yani üç ay kısa bir süre olabilir, zaten önümüzdeki sürece bakıldığı zaman yerel yönetim seçimleri var, süre koymak da doğru olmaz, bence süre konusunda bir karar almayalım, sürenin ucu açık olabilir.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Olabilir.

Bir de toplantı düzeni açısından KEFEK'le aynı gün toplantı konabilirse her birimiz başka illerde de olduğumuz için aynı zamanda katılımı artırmak açısından iyi olur.

BAŞKAN – Evet, KEFEK'le aynı gün olması doğru bir yaklaşım.

Teşekkür ediyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok kısaca bir şey ifade etmek isterim.

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Merhabalar, saygılar sunarım tüm milletvekili arkadaşlarıma, bürokrat arkadaşlarıma.

Tevafuken bu İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili bir raporu geçtiğimiz hafta NATO Parlamenterler Asamblesinin alt komisyonunda dinledim ve maalesef gördüm ki sadece Türkiye'de değil, bazı NATO ülkelerinde de bu kadının durumu hiç de iç açıcı değil. İstanbul Sözleşmesi'nin şartları, kapsamı yurt dışında da çok ciddi bir şekilde takip ediliyor. Ülkemizle ilgili de maalesef çok menfi raporlar önümüze geliyor. Yarın öbür gün İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili de bir sıkıntılı raporun gelememesi için, bu kadınıma olan kötü muamele, İstanbul Sözleşmesi'ne aykırı muamelelerin hakikaten

bizim Komisyonumuzca çok daha yakından takip edilmesi ve kadınlarımızın, ülkemizin çok daha iyi şartlarda yaşaması için bizim de vesile olmamızın çok faydalı olacağını düşünüyorum ve böylece İstanbul Sözleşmesi'nin şartlarına uyarak da yurt dışında en azından bu konuda kendimizi daha rahat savunabileceğimiz bir hâle sokmamızda da çok faydası olacağını düşünüyorum.

Saygılar sunarım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Vekilim, buyurun.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben de herkese saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum.

Toplantının hayırlı olmasını, hayırlara vesile olmasını diliyorum.

İstanbul Sözleşmesi'nin etkin uygulanması ve izlenmesi konusu gerçekten çok önemli. Altına imza attığımız bir sözleşme. Fakat biz bir milletiz, bir medeniyet sahibiyiz. Medeniyetimizde inanırız ki kadın ve erkek aynı yaratıcı tarafından var edilmişlerdir, eşittirler ve birbirlerine eştirler. Kadınlar ve erkekler haklarını yaratılıştan getirirler. Kadınlara veya erkeklere verilen haklar kimsenin ulufesi değildir ama zaman içerisinde bazen kadınların hakları bazen de erkeklerin hakları gasbedilmiştir. Günümüzde erkek haklarının da kadın haklarının da gasbedildiğini, erkeklere ve kadınlara karşı cinayetler işlendiğini, suçlar işlendiğini maalesef üzülerken görüyoruz.

Bizim tarihimizde gerçekten model kadınlar var. Aişe var, Hatice var, Fatıma var, Zübeyde Hanım var, Satı Kadın var, bizim Kahramanmaraş'ımızın Millî Mücadele önderi kadınlarımızdan Senem Ayşe var, yine Millî Mücadele önderlerimizden Kara Fatma var, Nene Hatun var. Bunların hepsi bizim gençlerimize, hatta dünya insanlığına örnek, model kadınlardır. Kur'an'da bir ayet var, Cahiliye Dönemi'nde kendilerine karşı suç işlenen, öldürülen kız çocuklarıyla alakalı çok şiddetli bir şekilde yaratıcı olan Allah buyuruyor ki: “Hangi suçlarından dolayı öldürüldüler?” Yani bu kız çocuklarına bu muameleyi yaptınız ama suçları neydi? Dolayısıyla kadına karşı işlenen suçlar, cürümler ve erkeklere de karşı nerede olursa olsun, ne zaman olursa olsun, kim tarafından olursa olsun gerçekten kötüdür, kabullenilemez. Peygamberimiz Efendimiz, Hazreti Hatice'nin cennette olduğunu buyurmuş. Cenneti kadınların ayakları altına sermiş. “...” “Cennet kadınların, annelerin bilhassa ayakları altındadır.” buyurmuş. “Fatıma benim ciğerparemdir onu üzen beni üzer; onu sevindiren beni sevindirir.” buyurmuş. Netice itibarıyla bizim medeniyetimizde, bizim kültürümüzde kadınlarımız baş tacıdır çünkü kadın bizim annemizdir, kadın bizim eşimizdir, kadın bizim kızımızdır, kadın bizim kız kardeşimizdir, kadın bizim gelinimizdir, çocuğumuzdur, torunumuzdur. Biriz, birbirimizdeniz.

Kadına karşı işlenen suçlar sadece Türkiye'de de değil -zaman zaman burada gündeme getirdim ve hep getireceğim- İsveç ki dünyanın ekonomik açıdan, kalkınmışlık açısından önde bir ülkesi. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzla beraber İsveç'e gidip orada değişik toplantılarla muhataplarımızla beraber katıldığımızda orada maalesef şöyle bir konuyu oranın uzmanları tarafından duydum, üzülerken duydum yani böyle bir şey beklemiyordum, ummuyordum çünkü bize oralar hep başka türlü anlatılmıştı. Dediler ki: “İsveç'te her 100 kadından 42'si fiziki şiddete maruz kalmaktalar.” Yani çağdaş ülkelerde durum buysa, maalesef ülkemizde de istemediğimiz hâlde istenmeyen bir değil, birçok olaylar varsa, dünyanın her bir yerinde de varsa... Geçenlerde ben bir belgesel izledim. Belgeselde Afrika'da bir ülkeyi gösteriyordu. Afrika da dünyanın bir parçasıdır, aynı gemide yaşıyoruz. Yani dünyanın bir yerindeki güzellikler zaman içerisinde her tarafa sirayet edip etkiliyor, bir tarafındaki olumsuzluklar ve kötü davranışlar da zaman içerisinde her tarafa yaygınlaşıyor böyle bir dama taşı etkisiyle. Erkekler, hayvanlar, kadınlar ve çocuklar yani değerlendirme sıralaması. Bu asla kabullenilecek bir durum değil, Afrika'da da olsa kabullenilecek bir durum değil. Ama bizim anlayışımıza göre cansızları, bitkileri, hayvanları, insanları Allah yaratmış. Bugünlerde Genel Kurulumuzda çevre

* Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan ifadeler kullanıldı.

konularını, çevre sorunlarını da görüşüyoruz. Her birisinin ayrı bir yeri var. Hepsi bir hesap üzerine yaratılmış, hepsi birbiriyle ilişkili ve hiçbirisinde başıboşluk yok. Birisi olmadan birisi olmaz yani cansızlar olmadan, evren olmadan, güneş olmadan, hava olmadan, su olmadan, toprak olmadan bitkiler olmadan olmaz; kadın olmadan olmaz, erkek olmadan olmaz. Ama bunları yerli yerine koymalı, yerli yerince değerlendirmeli diyorum.

Bir de feminizm konusu, Fransızca kökenli bir kelime. İşte “maskülen-feminen”. O feminen kelimesinden feminizm zaman içerisinde türetilmiş, bir kadın örgütü veya kadın hakları mücadelesi veren kesimler. Fakat bizim millî kimliğimiz açısından, ülkemizdeki insanların büyük çoğunluğu açısından “feminist” veya “feminizm” dediğiniz zaman olumlu bir algıları yok, maalesef yok. Yani eğer halkımızda böyle bir algı gelişmişse bu kesimler de halkımızın değerleri açısından kendilerine bir çekidüzen vermeliler yani değerlerimiz de sahipsiz değil.

Bu anlamda inşallah İstanbul Sözleşmesi’nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Komisyonu kadın ve erkek haklarıyla alakalı olması gereken, insanlığın şanına yaraşan şeyleri takip eder, faydalı adımlar atılmasına, faydalı kararlar alınmasına, alınan kararların olumlu bir şekilde uygulanmasına vesile olur diyorum.

Ben hepimizi yeniden saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Vekilim teşekkür ediyorum.

Buradan mı devam edelim, yoksa vekilimize...

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Sunuma geçelim çünkü ben ayrılacağım.

NECATİ TİĞLİ (Giresun) - Sunuma da geçebiliriz.

BAŞKAN – Tamam. O zaman sunuma geçelim, daha sonra diğer arkadaşlar... Öyle yapalım.

O zaman önce bir oylamamız var. Kimse ayrılmadan onu, kararımızı alalım, daha sonra sunuma geçelim. Sonra söz almak isteyen arkadaşlara da ayrıca söz verebiliriz.

Değerli Komisyon üyeleri, aksi kararlaştırılmadığı sürece alt komisyon toplantılarının basına açık yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... O konuda muhalefet yok herhâlde. Kabul edilmiştir.

Alt komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Bu hususta da herhâlde bir muhalefet yok. Kabul edilmiştir.

Gerek görülmesi hâlinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesi ve gerektiğinde Ankara dışına çıkılması hususunu da oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alt komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda alt komisyon başkanına yetki verilmesini oylarınıza sunuyorum...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - O konuya küçük bir ekleme yapabilir miyim? “Komisyonla ortaklaşarak” desek olur mu, uygun mudur?

BAŞKAN - Yani dikkate alınmadan zaten münferiden hareket edilmesi yanlış olur, doğru diyorsunuz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Yani bu şekilde cümleyi düzenlersek, “Komisyonla ortaklaşarak kimlerin çağrılması konusunda” diye düzenlersek...

BAŞKAN - Tamam, tamam. Onu ekleyelim o zaman. Öyle yapalım, tamam.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

O zaman şimdi sunuma geçelim, erken ayrılmak isteyen arkadaşlar var, onların da faydalanması açısından.

Buyurun.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; burada sizlere bu konuda bilgilendirme yapmak bizim için bir şeref.

Özellikle biz Meryem Hanım’la birlikte bu alanda yani kadına yönelik şiddetle mücadele alanında hem ulusal hem uluslararası çalışmalar konusunda çalışmaları takip ediyoruz, mevzuat çalışmaları, kurumsal hizmetler, uluslararası sözleşmeler gibi çalışmaları takip ediyoruz. Ben de sunumumda size kısaca, ana hatlarıyla bizim kadına yönelik şiddetle mücadele bağlamında İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun ve ilgili kurumsal mevzuatın verdiği yetkiyle yaptığımız faaliyetler konusunda bir bilgilendirme yapacağım.

Efendim, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 1990’da kurulmuş ve bu alanda özellikle kadının insan haklarının korunması, kadının sosyoekonomik olarak güçlendirilmesi, kadınların tüm hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanması için faaliyet gösteren, yaklaşık yirmi sekiz yıllık bir kurumsal geçmişli olan bir genel müdürlük ve biz Genel Müdürlük olarak çalışmalarımızı özellikle sadece kendi Bakanlığımız değil, diğer bakanlıkların çalışmalarına da dâhil olarak, onların çalışmalarını da bu perspektiften destekleyerek, katkı sunarak ilerletiyoruz ve özellikle bu noktada politika geliştirme, strateji geliştirme, bilinçlendirme, bilgilendirme, koruyucu, önleyici hizmet sunumu gibi ana hususlar bizim görev alanımızı oluşturmakta. Bu noktada, kadına yönelik şiddetle mücadele de en temel çalışma alanlarımızdan birini oluşturmakta. Bu noktada, biz kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalarımızı slayda da gördüğünüz üzere 5 temel başlıkta ele alabiliyoruz. Mevzuat çalışmaları, özellikle eylem planı, politika geliştirme süreçleri, ilgili kurumlarla iş birliği çalışmaları, kurumsal hizmet faaliyetleri ve farkındalık artırma çalışmaları.

Mevzuat çalışmaları olarak baktığımızda, hepimizin bildiği ve sürekli vurguladığımız üzere, hakikaten, Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele açısından çok iyi bir mevzuat var. Birçok ülkenin bu anlamda mevzuat olarak ilerisindeyiz. İstanbul Sözleşmesi’ni 2011’de imzaladık, daha sonrasında onayladık ve 2014’te de sözleşme yürürlüğe girdi, bizde ve 10 ülkede birlikte yürürlüğe girdi. Sözleşmeyle bağlantılı olarak 2012 yılında 6284 sayılı Kanun’un hayata geçmesi de önemli bir ilerleme. Bunun yanı sıra, işte, Konukevleri Yönetmeliği, ŞÖNİM Yönetmeliği, kanunun uygulama yönetmeliği gibi önemli mevzuatların da hâlihazırda yürürlükte olduğunu görüyoruz. Aslında tüm bunların da hızlanması ve başlangıcı ve güçlenmesi olarak değerlendirebileceğimiz de 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nin bu noktada önemli olduğunu değerlendiriyoruz.

Baktığımız zaman, İstanbul Sözleşmesi’ni, ifade ettiğim gibi, 2011 yılında imzaladık, 2014’te yürürlüğe girdi. İstanbul Sözleşmesi 4 tane ana eksen sunuyor bize, diyor ki: “Politika geliştirme sürecinizi güçlendireceksiniz. Önleme ve koruma süreçlerini yani bu önleyici faaliyet anlamında farkındalık artırma çalışmalarını güçlendireceksiniz. Mağdurun korunması hizmetlerini, sunulan hizmetlerin güçlendirilmesi, detaylandırılması hususu, yargılama ve kovuşturma süreçlerinin de bu şiddet kapsamındaki süreçlerin de geliştirilmesi konusunda 4 ana eksen sunuyor bize. Biz bu 4 ana eksen de tüm Türkiye’deki çalışmaların güçlendirilmesi konusunda Genel Müdürlük, Bakanlık olarak çalışıyoruz. Bu noktada, 6284 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi çok kritik bir noktada çünkü İstanbul Sözleşmesi’nin mütemmim cüz diyebileceğimiz uygulanması açısından kritik hususlar, onu tamamlamak açısından kritik hususlar, 6284 sayılı Kanun’da yer almakta. İşte, tüm kadınların, aile

bireylerinin, tek taraflı ısrarlı mağdurlarının kapsama alınması. 4 tür şiddetin kanunda tanımlanması. Eskiden sadece hâkimlerdeydi yetki, sonrasında mülki amire, acil durumda kolluğa yetki verilmesi gibi uygulamalar, tedbir süreçlerinin hızlandırılması; teknik araç ve yöntemlerle takip sisteminin kanunda tanımlanmış olması; şiddet önleme, izleme merkezlerinin hüküm olarak yer alması ve kurulması hususunun yer alması; şiddet mağduruna yönelik destek hizmetlerinin tanımlanması, zorlama hapsi uygulaması gibi birçok uygulama bu anlamda kanunun, İstanbul Sözleşmesi'nin iç mevzuatla uyumlaştırılması açısından kanunla birlikte hayata geçtiğini ifade edebiliriz.

Tabii, biz, sadece bu kanunun yürürlüğe geçmesini yeterliği görmediğimiz ve tüm politika süreçlerinin bu anlamda dönüştürülmesi ve geliştirilmesi konusundan hareketle düzenli olarak eylem planı hazırlıyoruz. Bu noktada, Türkiye'de ilk eylem planı 2007 yılında hazırlandı ve 3'üncü Eylem Planı'mız da 2016 yılında yürürlüğe girdi. Bu noktada, aslında, iyi bir süreç olarak 2007'den bu yana Türkiye'de kamu politikası, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda düzenli olarak eylem planlarıyla belirleniyor, öncelikler belirleniyor ve bu konuda çalışmalar takip ediliyor. Bu noktada bizim 2016 Eylem Planı'nda 5 temel hedefimiz, 5 temel alanımız var. İşte, mevzuatı bu anlamda düzenlemek, uyumlaştırmak, etkin uygulamak; farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünü sağlamak; şiddet mağdurunun ve şiddetinin mağdurunun yanındaki çocuklara yönelik hizmetlerin, koruyucu ve önleyici hizmetlerin güçlendirilmesi; sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi, uygulanması ve kurumlar arası iş birliğinin artırılması. Biz bu eylem planını düzenli olarak ilgili kurumlarla iş birliğinde izliyoruz, ilerlenmesi gereken noktalarda da ilgili kurumlarla iş birliğini geliştiriyoruz, izleme raporlarını da web sitesinde yayınlatarak bir anlamda kamuya da duyurmuş oluyoruz izleme çalışmalarını. 2018 yılı faaliyetlerini izleme çalışmasını da 2019'un ilk çeyreğinde gerçekleştireceğiz.

Şimdi, eylem planlarının sadece ulusal eylem planı olmasını biz yeterli görmedik, bunun il eylem planları olarak da uygulanmasını yani illerde de karşılığını bulmasını çok önemli görüyoruz. Bu noktada biz bu yıl içinde tüm illerde bu çalışmayı hızlandırdık. Şu an 70 ilimizde kadına yönelik şiddetle mücadele il eylem planımız var yani ulusal eylem planını baz alan, onun yerelde nasıl etkin uygulanacağını dikkate alan 4 temel başlıkta oluşturulmuş il eylem planlarımız var. Biz bunu, 70 ili 81'e yaygınlaştırma konusunu çalışıyoruz ve izlemesini de yapıyoruz ki bu tüm çalışmalar yerelde de karşılığını aynı Ankara'da olduğu gibi bulsun ve uygulama birliği sağlansın, bunun da takibini sağlıyoruz.

Diğer bir eksenimiz: Erken yaşta zorla evliliklerle mücadele. Bu noktada da hazırladığımız bir eylem planımız var, yakın zamanda yürürlüğe girecek. Bu da özellikle erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konusundaki çalışmalarımızı tüm kurumlarla iş birliğinde daha da geliştirmek üzerine hazırlandı. Bu yıl içinde bunu da uygulamaya koymaya planlıyoruz, 2018-2023 yıllarını kapsıyor. Bu eylem planıyla birlikte eş zamanlı olarak özellikle erken yaş evliliklerin yüksek olduğu yerlerde biz acil eylem planları da hazırladık, 19 ilde uygulamaya başladık. Özellikle nüfusu yüksek olan yerlerde daha proaktif hareket etmek adına il eylem planlarımız da faaliyette 19 ilimizde.

BAŞKAN – Kırmızıyla görünen yerler mi?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Evet, kırmızıyla görünen yerler efendim, il eylem planı. Biz diğer iller için de çalışmayı hızlandırdık, başladık ama bunlar öncelediğimiz iller, eylem planında da öncelediğimiz iller. Bu noktada diğer illerimizde de bu çalışmaları başlattık ama öncelikli olarak 2018'de bu 19 ilde biz eylem planlarını hazırladık ama kadına yönelik şiddetle mücadele 70 il oldu şu anda, onu söyleyebilirim size.

Kadının güçlenmesi konusu, malum, çok kritik bir alan yani kadına yönelik şiddeti, kadının güçlenmesiyle birlikte ele almak lazım. Bu noktada biz bu 3 eksenli birlikte değerlendiriyoruz yani kadının güçlenmesi, şiddetle mücadele, erken yaş evliliklerle mücadele gibi. Bu noktada, 2018 yılında Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nı hazırladık ve ilgili tüm tarafların desteğiyle 2018-2023 yılları açısından yürürlüğe koyduk. Beş temel eksanimiz var orada: Eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım ve medya. Biz bu 5 temel eksenle kadına yönelik kadının güçlenmesini çalışmalarını geliştirerek, artırarak ilerlemeyi hedefliyoruz. Bunun da izleme çalışmasını bu yıl içinde gerçekleştireceğiz. Bu eylem planlarıyla asıl yapmaya çalıştığımız amaç, hem Bakanlığımız hem de tüm kurumların politikasına destek sunmak, öncelikleri belirlemek ve bu önceliklerde hareket edilmesini sağlamak.

Malum, sadece eylem planları yeterli olmuyor, düzenli olarak izleme ve değerlendirme yapmakta çok kritik ve Bakanlığımıza verilmiş en temel görevlerden biri, özellikle kadına yönelik şiddetle mücadele açısından sorunları tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek, ilgili tarafları bir araya getirmek. Bu noktada, ilimizde özellikle şiddet konusunda iki temel aracımız var: Ulusal düzeyde Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitemiz, yerel düzeyde de kadına yönelik şiddetle mücadele il koordinasyon izleme, değerlendirme komisyonumuz. 2007 yılından bu yana düzenli olarak her yıl Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitemiz toplanıyor ve en son, 12'nci toplantısını bu hafta içinde Sayın Bakanımızın başkanlığında -sonrasında bakan yardımcımız devam etti- biz pazartesi günü bunu gerçekleştirdik. Bu komitede STK'ler, üniversiteler, ilgili kamu kurumları, uluslararası kuruluşlardan temsilciler oluyor ve çalışmaları biz takip ediyoruz, raporluyoruz ve gelecek sene içinde önceliklerimizi belirleme konusunda bize önemli bir destek sunuyor.

Diğer husus: Yine, ulusalda sadece bunu izlemek yeterli değil, yerelde de izlemek önemli. Bu noktada, 81 ilimizde il koordinasyon izleme ve değerlendirme komisyonlarımız var, ŞÖNİM (şiddet önleme, izleme merkezleri) bunun sekretaryasını yapıyor. Düzenli olarak bu komisyonlarımız yılda iki kez valimiz ya da vali yardımcımız başkanlığında toplanıyor, ildeki sorunlar neler, öncelikler neler ve neler yapılması gerektiği konusunda genel değerlendirme yapıyor, biz de bu 81 ilden gelen bütün raporları değerlendiriyoruz, illere geri dönüş yapıyoruz önceliklerin belirlenmesi konusunda ya da ilgili kurumlara neler yapılması gerektiği konusunda resmî yazıyla bildirimlerde bulunuyoruz. Biz, bu anlamda, hem ulusal hem yerel çalışmaları, genel müdürlük olarak izleme çalışmalarını takip ediyoruz.

Özellikle bu konuda, şiddetle mücadele ve riskli vakaların takibi konusunda yaptığımız birkaç yeni uygulama var. Bir tanesi elektronik destek sistemi, elektronik kelepçe pilot uygulaması. Buna biz 2015 yılında başladık ve 2017 yılında imzaladığımız protokolle de 6 ile yaygınlaştırdık. Şu an Ankara, İzmir, İstanbul, Bursa, Gaziantep ve Antalya illerinde elektronik kelepçe pilot uygulaması yürürlükte. Elektronik kelepçe nasıl oluyor? İşte bir mahkeme kararıyla, aile mahkemesi hâkimimizin kararıyla şiddet uygulayana elektronik bileklik ve kelepçe takılıyor, şiddet mağduruna bir cihaz veriliyor ve iki cihazın birbiriyle arasındaki mesafe sürekli kontrol edilerek bir ihlal durumu olduğunda kolluk birimlerinin müdahalesi sağlanıyor. Özellikle riskli vakalar açısından, can güvenliği riski yüksek vakalar açısından bu uygulamanın önemli olduğunu değerlendiriyoruz ve eylem planımızda da var, bu uygulamanın yaygınlaştırılması konusunda da biz ilgili bakanlıklarla, Adalet ve İçişleri Bakanlığımızla da iş birliğinde çalışmaları yürütmeyi planlıyoruz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bu konuda sayı var mı? Sayı ne kadar? Ne kadar elektronik kelepçe uygulaması oldu?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Tam sayı olarak ben kontrol edeyim, size şey yapayım efendim.

Bunun yanı sıra, kadın destek sistemi çalışması, bu yıl içinde başlattığımız, İçişleri Bakanlığımızın kendi teknik imkânlarıyla ve altyapısıyla başlattığı çok iyi bir uygulama, örnek bir uygulama. Şu an tüm “android” bazlı “ios” bazlı “Iphone” bazlı, Apple bazlı telefonlara yüklenebilen bir mobil uygulamayla ve sadece –bu özel önemli bir husus- kadınların kayıt olabildiği, sadece kadınların kullanabildiği bir uygulamayla birlikte acil bir çağrı butonuyla yedi gün yirmi dört saat risk altındaki kadınlarımıza 155 ve 156 çağrı hattına ulaşarak doğrudan konum bilgisiyle destek imkânı sunulabiliyor. Yani nasıl oluyor? Ben telefonuma da indirdim ama tabii, kuramadım uygulamayı, TC kimlik numarasıyla kayıt yapıyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Sadece kadınlar için.” demiştiniz.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR –Evet, sadece kadınlar için, kuramadım zaten o yüzden çünkü TC kimlik numarasıyla kayıt imkânı sunduğu için. Ama şu ekranda gördüğünüz ara yüzü görebiliyorum, bir sonraki aşamayı maalesef göremiyorum. Eşim görebiliyor o ara yüzü. Bastığı zaman mağdur, doğrudan konum bilgisi ve acil çağrı bilgisi operatöre, 155 ve 156’ya ulaşıyor, o, en yakın kolluk birimine ulaşarak müdahale sağlıyor. Yani, bu aslında çok acil durumda hakikaten çok iyi bir uygulama olarak, çok da örnek bir uygulama olarak şu an yürürlükte. Bunu da biz daha fazla duyurmayı, daha fazla kadınınımızın, özellikle mağdur olan, olma riski olan kadınlarımızın daha fazla bu uygulamadan yararlanması konusundaki bilinç ve farkındalığı da artırmayı planlıyoruz ve özellikle de bu konudaki teknolojik imkânlardan faydalanarak teknik, elektronik çeşitliliği de sağlama noktasında çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Kurumsal hizmet birimlerimize baktığımız zaman, hâlihazırda şiddeti önleme, izleme merkezlerimiz şiddete uğrayan ya da uğrama riski bulunan kadınlarımıza, çocuklarımıza yani beraberindeki çocuklarımıza yönelik koruyucu, önleyici destek hizmetleri sunmakta. Slaytta gördüğümüz gibi, biz burada psikososyal destek, hukuki destek, eğitim-mesleki destek, önleyici hizmet, müdahale ve yönlendirme, konukevine yönlendirme gibi hizmetleri bu şiddet önleme, izleme merkezlerimize sunuyoruz. Bunun yanı sıra, şiddet önleme, izleme merkezlerimiz ildeki diğer kurumların da bu konuda kapasitesinin geliştirilmesi konusunda onlara da destek sunuyor, eğitim çalışması; işte kolluğa eğitim, sağlık birimine eğitim, Millî Eğitim Bakanlığının personeline eğitim gibi çalışmaları da şiddeti önleme, izleme merkezlerimiz kapasite geliştirme anlamında sunmakta. Hâlihazırda 76 ilimizde şiddeti önleme, izleme merkezimiz var. 5 ilimiz kaldı, bu 5 ilde de bu sene sonuna kadar açılış çalışmalarını tamamlamayı ve 81 ilde şiddet önleme, izleme merkezlerinin hizmet sunmasını planlıyoruz ama ŞÖNİM olmayan yerlerde zaten il müdürlüklerimiz bu hizmeti sunmakta. Baktığımızda da 2018 yılında 111 bin kişiye, 90 bini yaklaşık olarak kadın olmak üzere, toplamda da 250 bini kadın olmak üzere 329 bin kişiye ŞÖNİM’ler şu ana kadar hizmet sundular. Kadın konukevlerimiz altı aya kadar barınma hizmeti sunan, psikososyal destek, harçlık desteği, hukuki destek, kreş desteği gibi, istihdam desteği gibi hizmetleri sunan çok önemli, hassas kurumlar. Altı aya kadar barınma hizmeti olarak ifade ettiğim, altı sonra tekrar devam ediyorsa ihtiyaç o uzatılabilir yani altı ay maksimum süre değil. Tekrar değerlendirilmesi üzerine ama altı aylık değerlendirme periyotlarıyla.

BAŞKAN – Altı ayda bir değerlendiriliyor.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Bu noktada, geçici olarak, geçici süreyle yatılı sosyal hizmet kuruluşu olarak ifade edebiliriz. Hani bu, çok önemli bizim açımızdan, Türkiye’deki tüm illerimizde kadın konukevimiz, Bakanlığımıza bağlı kadın konukevimiz bulunmakta. Şu an sayımız, Bakanlığımıza bağlı 110 konukevi 2.697 kapasiteyle, Göç İdaresine bağlı 1 konukevi, yerel yönetimlere bağlı 32 kadın konukevi, STK’lara bağlı 1 konukevi olmak üzere 144 konukevi, 3.454 kapasiteyle hizmet sunmakta. Özellikle, eylem planımızda da yer alan husus olarak yerel yönetimlerimizin bu kanundaki zorunluluk çerçevesindeki konukevi sayısının artışı konusunda biz İçişleri Bakanlığımızla ortak çalışmamızı bu sene içinde de hızlandırarak sürdürdük bu noktada.

Bu alanda kritik bir husus veri konusu. “Veri”yi sadece istatistik olarak düşünmeyelim, hem mağdura daha hızlı hizmet sunmak hem de doğru verilere ulaşmak ve politikayı belirlemek açısından. Bu noktada bizim Bakanlığımız bu sene itibarıyla Aile Bilgi Sistemi dediğimiz, işte farklı kurumlarımız; çocuk hizmetleri, engelli, yaşlı hizmetleri, aile toplum hizmetleri gibi kurumlarımızla birlikte Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne de bağlı şiddeti önleme, izleme merkezleri ve kadın konukevleri açısından bir kadın modülümüzü hayata geçirdik, 81 ilde kullanmaya başlayacağız yakın bir dönemde, şu an uygulamaya başladık. Biz burada kritik bir çalışma yaptık son iki senedir. Şöyle: Eylem planımızda bir madde vardı “Kadına yönelik şiddet verilerinin etkin biçimde izlenmesi amacıyla kurumlar arası ortak veri tabanının oluşturulması.” Bu noktada ilk olarak, uzun bir çalışmayla, yoğun bir çalışmayla Adalet Bakanlığı UYAP sistemiyle entegrasyonumuzu tamamladık. Bu nokta, mahkemelerimiz tarafından 6284 sayılı Kanun kapsamında bir karar alınıyorsa, bu karar alındığı an, UYAP’a girildiği an anında şiddeti önleme merkezlerine de ulaşmakta yani posta sürecini kaldırdık diyebilirim, ulaşması açısından posta sürecini kaldırdık. Anında, veri, hızlı bir şekilde şiddeti önleme, izleme merkezlerine ulaşmakta. Bu bize şunu sağlıyor: Biz, daha güçlü veri elde ediyoruz. Mağdura ilişkin bilgileri ve hizmet sürecimizi daha hızlı bir şekilde başlatabiliyoruz. Bu noktada bunun bizim açımızdan ve kadına yönelik şiddetle mücadele açısından önemli bir gelişme olduğunu ifade edebilirim. Buna 2017 Haziran itibarıyla başladık yani bir seneyi geçtik bu noktada bu entegrasyonda.

Yeni bir çalışma olarak ve geçen hafta itibarıyla hayata geçirdiğimiz, Sayın Bakanımız da pazartesi günü bunu konuşmasında ifade etti, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğüyle de entegrasyonumuzu tamamladık. Bu noktada, bir polis merkezimiz, diyelim ki Ankara Mamak’taki polis merkezine bir mağdur başvurdu, onunla ilgili bir aile içi şiddet kayıt formu dolduruluyor yani bu bilgilerin, risk durumunun, tedbir bilgilerinin olduğu. Bu, normalde kanunen zaten Bakanlığımıza iletilmesi lazım, normalde posta yoluyla her gün dörde kadar iletiliyordu, biz buna da entegre şekilde online olarak ulaşıyoruz. Bu bize şunu sağlıyor: Yani, o polis merkezimize gittiği gibi onun bilgisi bize ulaşıyor, daha mağdur gelmeden biz onun hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz ve riski yönetme konusunda süreçlerimizi daha hızlı hayata geçirmeyi planlıyoruz. Bunun benzerini yakın bir dönemde Jandarma Genel Komutanlığıyla, Nüfus ve Vatandaşlık, SGK ve Türkiye Bankalar Birliği, Sağlık Bakanlığı gibi kurumlarla da sağlayarak bu anlamda bu kadına yönelik şiddetle mücadele veri tabanının kurulması konusunda önemli ilerleme sağlayacağız, belki de Avrupa’nın birçok ülkesine de örnek olabileceğimizi, bu kadar büyük bir ülkede, 80 milyonluk bir ülkede bu verilerin entegre bir şekilde, güçlü bir şekilde hayata geçirilmesi konusundaki çalışmaları takip edeceğiz.

Buraya kadar ağırlıklı olarak mağdur konusunu konuştuk daha fazla, kurumsal hizmetleri konuştuk ama farkındalık çalışmaları da çok önemli. Özellikle, işte, erkeklere yönelik daha erken çocukluktan başlayarak farkındalık çalışmaları çok önemli. Bu noktada Millî Savunma Bakanlığıyla güçlü bir iş birliğimiz devam ediyor. Millî Savunma Bakanlığıyla iş birliği çerçevesinde yaklaşık 500 bin er ve erbaşa biz ulaştık bu süreç içinde. Diyanet İşleri Başkanlığıyla iş birliği içerisinde bin tane eğitici hemen hemen yetiştirildi -998- ve 47 bin din görevlisinin de alan eğitimleri tamamlandı ve biz sistematik olarak bu eğitimleri sürdürmeye çalışıyoruz, ilgili birimlerle iş birliği içerisinde. 2018 yılında bedelli askerlik hizmetinden faydalanacaklara yönelik de Millî Savunma Bakanlığımızla iş birliğinde bir farkındalık semineri oluşturduk. Her bedelli askerliğe gidenlere bir oturum olarak bizim Bakanlığımız personeli tarafından kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda eğitim veriliyor, bu da erkek farkındalığının artırılması konusunda önemli bir çalışma. Şu ana kadar 40 bini geçtik. Tüm bedelli askerlik celplerinin uygulanmasıyla 500 bin kişi gibi bir sayıya da gelecek yıl sonuna kadar Millî Savunma Bakanlığımızla iş birliği içinde ulaşmayı hedefliyoruz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Affedersiniz. Bu eğitimin mahiyeti nedir? Ne diyoruz insanlara? “Kadına şiddet uygulamayın.” mı diyoruz?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, şöyle anlatıyoruz biz: Temelde kadının güçlenmesi konusunun ne olduğu, bunun ne gibi önemi olduğu, kadına yönelik şiddetin ne olduğu, bu konudaki mevzuatın ne olduğu, ne gibi mekanizmalar olduğu, erken yaşta evliliklerin ne olduğu... Bu konuda sonuçta yanlış kalıp yargılar var. Bu kalıp yargıların dönüştürülmesi konusunda daha basit dille -basit dil önemli hani her gruba farklı bir eğitim materyali- bu noktada o konuda farkındalığın zihinlerde oluşması için oluşturulmuş kısa bir modül ve bizim uzman eğiticilerimizin anlatmasını da özellikle vurguladım ki hani bu konuda deneyimli, daha halk diliyle vatandaşa anlatabilecek şekilde bir anlatım. Bizim tarafımızdan hazırlandı modül ve biz bu anlamda alanda uyguluyoruz, uygulamasını takip ediyoruz. Sistematiği olarak da dönüş alıyoruz ki hani revize etmemiz gereken husus, anlaşılmayan bir nokta varsa onu da revize etmeye çalışıyoruz özellikle farkındalığı bu noktada artırmak için.

2018 yılında önemli bir çalışma olarak burayı özellikle vurguladım, biz her ay farklı bir kurumu ele alarak o kurumun taşradaki personeline, 81 ildeki personeline yönelik eğitim çalışması gerçekleştirdik. İşte, örnek vereyim size: Sosyal Güvenlik Kurumu, Tapu Kadastro, tapu müdürlükleri, nüfus ve vatandaşlık müdürlükleri gibi şiddetle mücadelede ilk aklımıza gelmeyen, ilk olunca hep kolluk, sağlık, adalet geliyor ama burada daha dış çeperde yer alan dediğimiz Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kredi ve Yurtlar Kurumu gibi çok farklı kurumlara yönelik bir seminer çalışması yaptık yarım günlük, yine bizim bakanlığımız personeli yani kamu görevlilerine yönelik daha ziyade çünkü o kamu görevlilerine de başvuru gelebiliyor ya da yasanın uygulanma sürecinde onların da görevi olabiliyor. Biz o görevi daha etkin sunmaları açısından, konuyu daha iyi bilmeleri açısından yarım günlük seminerler uyguladık. Bu seminerlerle de 30 bin kişiyi geçtik 2018 yılında. Oradan 2018 yılı çalışması bu. Bu ay da Afet Acil Durum Yönetim Başkanlığının ildeki personeline yönelik çalışmamız devam ediyor.

Bu yıl tamamız “Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans”tı, 25 Kasım’da biz Birleşmiş Milletlerin “Turuncuya boya” kampanyasıyla da eş güdüm sağlayarak, onların bu “Turuncuya boya” çalışmasını da bir anlamda ülkemizde etkin uygulamak açısından “sıfır tolerans” mottomuzla tüm illerde çalışmalarımızı, farkındalık çalışmalarımızı yürüttük, çok da verimli oldu. 81 ilimizde bu kapsamda çalışmalar gerçekleştirildi.

2019 yılında biz özellikle farkındalık artırma çalışmalarını etki analizlerini de yaparak, hani bu konuda ne gibi sonuçlar olmuş, bunu da değerlendirerek geliştirmeyi, artırmayı hedefliyoruz. ŞÖNİM’leri tüm illere yaygınlaştıracamız, biz kurumsal hizmet birimlerimizi, kadın konukevlerimizin ihtisaslaşması çalışmalarını, iş birliğini de tamamlayacağız. Veri sistemi entegrasyon çalışmalarına devam edeceğiz, özellikle bu çalışmayı 2019 yılında hızlandırarak devam ettirmeyi planlıyoruz ve bu koordinasyon konusu, izleme konusunu da hem yerel hem ulusal düzeyde daha da güçlendirerek eylem planlarını daha etkin uygulayarak, izleyerek çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Efendim, benim aktaracaklarım bu kadar.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Başkanım, çok özür dilerim.

Bir önceki slaytta şunu doğru mu okudum: “Veri sistemlerine yönelik entegrasyon geliştirme çalışmalarına devam edilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması.” Sunumunuzda da vardı veriyle ilgili. Bununla ilgili veri yok şu anda, doğru mu anladım?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, şimdi, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda veriler ikiye ayrılır.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Kurumun çalışmalarını ben çok keyifle izledim ama hani bugün ülkemizde kullandığımız veriler var TÜİK’in verileri ya da işte uluslararası kuruluşların verileri ama bizim ülkemizde bununla ilgili bir veri kaynağımız var mıdır? Yani bilmediğim için soruyorum Başkanım, ya da bu bir süre sonra sizin kurumunuz bünyesi altında oluşacak mı, böyle mi anlamam gerekiyor?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, şimdi hemen aktarayım ben konuyu. Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda veri ikiye ayrılır. Bir sosyal temelli araştırmalar, İstanbul Sözleşmesi de bunu söyler, sosyal temelli araştırmalardır, daha büyük anlamda konuyu ortaya koyan sosyal temelli araştırmalar vardır. Dünya Sağlık Örgütü’nün belirlediği bir soru kriterleri, soru kitleri vardır, o soru kitlerinin uygulanmasıyla tüm dünyada elde edilen, Birleşmiş Milletlerin de yıllık olarak beş yılda bir yayımladığı rakamlar vardır Türkiye de bu anlamda hem 2008 hem de 2014 yıllarında Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri ki hani bu alanda hakikaten en deneyimli kurumlardan biridir, onun gerçekleştirdiği kadına yönelik aile içi şiddet araştırması yapıldı, bu noktada bizim elimizde sosyal temelli araştırma verilerimiz var, bu hani uluslararası karşılaştırılabilirliği de olan veri var bu noktada.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Bununla birlikte onları temin edebiliyor muyuz Başkanım?

BAŞKAN – Bu hususta bir değerlendirme yapalım eğer ihtiyaç...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Bizim araştırma sonuçlarımız web sitesinde yayınlanmış durumda yani kitapçık olarak o araştırma sonuçları web sitesinde yayınlanmış durumda.

BAŞKAN – Bunları bakanlıktan temin edebiliriz o zaman.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Tabii, tabii.

Diğerleri idari kayıtları oluşturuyor. İdari kayıtlar konusu da İçişleri Bakanlığı, Emniyet, Jandarma; Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü gibi kurumlardan da bu 6280 sayılı Kanun’un uygulanması ya da Türk Ceza Kanunu’na ilişkin idari kayıtlar elde edilebiliyor. Hani o kurumlardan da şey olduğu zaman oradan da idari kayıtlar elde ediliyor.

BAŞKAN – Yani kanun kapsamında yapılan düzenleme ve değişiklikler, kurumların iş birliği içerisinde çalışması, kurumların bu işi takibi ve bu noktada elde edilen veriler noktasında elimizde bir çalışma olursa tabii, bu isabetli olur, arkadaşların bu konuda bilgisi olmuş olur.

NECATİ TİĞLİ (Giresun) – Müsaadenizle ben bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

NECATİ TİĞLİ (Giresun) – Şimdi, bu Kadın Destekleme Sistemi’nde KADES’in mesela duyurluk anlamında az olduğunu görüyorum. Bunu kamu spotuyla ya da mesaj sistemiyle bakanlığımızın böyle bir çalışması var mı acaba?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – İçişleri Bakanlığımız bu konuyla ilgili kamu spotunu hazırladı, kamu spotu bildiğim kadarıyla RTÜK’e de gönderildi, yayınlanmaya başlayacak. Bunun yanı sıra biz kendi şiddet önleme ve izleme merkezlerimize başvuran kadınların bu konuda bilgilendirilmesiyle ilgili şey yaptık. Kolluk birimleri de kendi içinde böyle bir talimat verdi yani başvuran kadınlara bu konuda bilgilendirme yapılması. Biz de hani bunun daha fazla duyurulması gerektiğinin kesinlikle farkındayız hani hakikaten bununla gurur duyacağımız konu İçişleri Bakanlığımızın kendi teknik altyapısıyla geliştirdiği, tamamen

bire bir kendi millî, yerli imkânlarımızla geliştirilen bir uygulama ve hani o kriz anındaki 155'i arama telaşından daha hızlı bir şekilde konum bilgisinin iletilmesiyle sağlanan bir uygulama. Biz de daha fazla duyurulması gerektiği konusunda çalışmalarımızı sürdürüyoruz efendim.

NECATİ TİĞLİ (Giresun) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, başka söz almak isteyen...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Elektronik kelepçeyi sormuştum ama rakamlar varsa önemli bir konu da çünkü, onu öğrenmek isterim.

Bir de, Kadın Destek Sistemi'nden şu ana kadar kaç kişi başvurdu ve sonuç alma anlamında yararlandı, hani başvurmakla sonuç almak farklı şeyler olduğu için onu da öğrenmek isterim.

Bir de, genel olarak rakamlar bizim için önemli çünkü bu mekanizmaların ne kadar işlediği, ne kadar sonuç aldığı, aksaklıkların nerede olduğu meselesinde tam da İstanbul Sözleşmesi 6284 de incelenecekken eğer bizim elimize rakamlar ulaşabilirse sizdeki rakamlar oradan yola çıkmak daha iyi olacak diye düşünüyorum.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, bu Kadın Destek Sistemi'yle ilgili 155, 156 çağrı operatörleri gerekli müdahaleyi yaptığı için İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğümüz ve Jandarma Genel Komutanlığımız verileri topluyor. Yani kaç vakaya gerçek anlamda müdahale sağlandı, yanlış basım da olabiliyor bu noktada. Bununla ilgili net rakamları onlar sunuyorlar, ben kontrol edeceğim, hani olmadı, o şekilde yapalım çünkü anlık olarak elektronik kelepçe sayısı değişebiliyor, aktif kullanılan kelepçe sayısı ama hani 6 ilde biz pilot olarak uyguluyoruz çünkü sistemin tam olarak etkin uygulandığına kanaat getirilmesi lazım ki yaygınlaştırılsın çünkü sonuçta orada bir can güvenliği riski oluşabiliyor. Biz ama hem elektronik kelepçeyi uygularken o konuyla ilgili gerekli tedbirleri de işte çağrı üzerine koruma ya da farklı tedbirleri de almaya devam ediyoruz ki hani bu anlamda o çalışma etkin bir şekilde olsun. Ben rakamları kontrol edeceğim Başkanım, Komisyona sunacağım.

BAŞKAN – İnşallah. Bu hususta bir çalışmanız varsa bunu bize iletmenizde fayda var.

Bu sunumun eğer dökümünü temin edebilirsek arkadaşlara, bütün Komisyon üyelerine daha sonra ulaştıralım.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir soru daha sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Sunumda kaçırmadıysam Diyanet İşleriyle birlikte bir çalışmadan bahsettiniz. Bu “bin küsur kişi” dediniz doğru hatırlıyorsa. Nasıl bir bilgilendirme ve nasıl bir çalışma sistemi. Biz hani daha önce KEFEK'te de ifade etmiştik paydaşlardan birinin olması gerçekten o farkındalığın artırılmasında çok büyük etken olacaktır. Zaten yapılmış, bundan da çok büyük bir memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek isterim.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, hakikaten Diyanet İşleri Başkanlığımız bu konuda çok yoğun, etkin ve şahsi kanaatim, çok da doğru bir sistematikte çalışan bir kurumumuz. Aile ve Dinî Rehberlik Dairesi Başkanlığımız var orada yani bu konudaki bizim muadilimiz uzmanlaşmış, bu konuları takip eden bir hizmet birimi. Orada iyi bir kapasite var bu konudaki eğitimleri almış, çok etkin, yetkin bir personel yapısı var. Bu noktada biz içeriği onlarla birlikte oluşturuyoruz. Onlar olayın dinî, diyanetin perspektifinden işte Din İşleri Yüksek Kurulumuzun kararları perspektifi üzerinden bir anlatım sunuyorlar. Biz de daha fazla kadının güçlenmesi, kadına yönelik şiddetle mücadele, bu konudaki ulusal

ve uluslararası mevzuat, din görevlilerinin bu konudaki rol ve sorumlulukları konusu gibi konularda oluşturuyoruz. Üç dört günlük eğitim programlarıyla biz bu eğitimcileri yetiştiriyoruz; eğitimciler de alana gittikleri zaman daha kısa seminerlerle bunu gerçekleştiriyorlar.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) - Bu çalışmalar vatandaşa ulaşıyor.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR - Tabii, tabii efendim. Şöyle: Hem biz, din görevlilerini yetiştiriyoruz yani Diyanet İşleri... Onlar da alana gittikleri zaman kendi personelini yetiştiriyorlar; kendi personelini yetiştirdiklerinde hutbelerde, vaazlarda, dinî rehberlik konularında doğru bilginin vatandaşımıza ulaşması konusunda gerekli bilgilendirmeyi yaptıklarını ifade edebilirim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben kendim de bir din görevlisiyim, yıllar yılı il müftülüğü yaptım. Diyanet İşleri Başkanlığımız, malumunuz, Anayasa'mızın 136'ncı maddesine göre kurulmuş anayasal bir kuruluş; orada en temel iki görevi, fonksiyonu belirleniyor: Bir, toplumu din konusunda aydınlatmak; iki, millî birlik ve bütünlüğün temini istikametinde faaliyet yürütmek.

Tabii, görev hayatımızda değişik şeylerle karşılaştık. Bir keresinde de, bulunduğum ilde sağlık müdürlüğü bünyesinde iyotlu tuz kullanımıyla alakalı bir toplantı tertip olunmuştu. Taraflar çağırılmış; iyotlu tuz kullanmanın önemi, iyotsuz tuzun vücutta sağlık açısından açtığı yaralar veya aksaklıklar... Şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığımız iki türlü itiraza maruz kalıyor: Bir, karşıt itiraz; iki, içinden veya yanından itiraz. Birileri orada itiraz etti, kendileri de doktorlardan biriydi, dediler ki: “Diyanet İşleri Başkanlığı, halkı ibadetler hususunda bilgilendirmesi gereken bir kurumken, işte, yerine göre ağaç, yerine göre çevre, yerine göre orman, yerine göre kadına şiddet vesaire, şimdi kala kala iyotlu tuz meselesine mi kaldık?” Bir itiraz geldi dindar görünen bir kesimden. Orada tecrübeli, kendisi de görüş itibarıyla sosyal demokrat olan bir büyük ilimizin kaymakamı dedi ki: “Bana göre, tabii, Diyanet İşleri Başkanlığının anayasal yönünü tartışma hakkımız değil çünkü anayasal bir kuruluş ama din görevlilerimiz her şeye rağmen toplumla iç içe, toplumun ender ve önder insanlarındandır. Biz, din görevlilerimizi bu iyotlu tuz kullanımıyla alakalı yanımıza almadan bu çalışmamızın bir tarafının eksik kalacağı kanaatindeyim.” Netice itibarıyla, gerçekten hepimiz toplumun içinde yaşıyoruz, toplumun fertleriyiz, birbirimizle ayaktayız. Yani, hangi kurumumuz, hangi kişiler aracılığıyla olumsuzlukları önlemek icap ediyorsa onların hepsinden faydalanmak gerekir diyorum ben.

Hepinize saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tabii, bu oldukça hassas, oldukça önemli, üzerinde çok durulması gereken bir konu ve bir alan. Yani, insanın, hele ki çocukların ilk öğreticisi olan, ilk öğretmen olan, insan hayatında çok vazgeçilmez olan bir annenin, bir kadının şiddet görmesi kabul edilebilir bir şey değil. Tabii, dünyada her yerde karşılaşılan bir konu ve bir problem. Biz, tabii, Büyük Millet Meclisinin mensupları olarak hep beraber bu çatı altında yapılabileceğin en iyisini yapma gayretindeyiz, siyaset yapmadan, samimiyetle. Burada çoğunluğumuz da kadın, kadın duyarlılığı da var ayrıca.

Tabii, kurumunuzun, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yaptığı çalışmalardan ben de etkilendim; oldukça kapsamlı, çok yönlü düşünülerek, eş güdüm içerisinde ve diğer kurumlara bağlantılı olarak ciddi bir çalışma ve yol haritası izleniyor. Türkiye genelinde 75 ilde ŞÖNİM'lerin kurulduğu yani Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin var olduğu ve bunların ilçelere kadar da indirilmeye çalışıldığı ciddi anlamda bir çalışma ortaya konulmuş. Tabii, bu dokümanların önümüzde olması lazım; bizlere de ciddi bir yol haritası olacak bu noktada çünkü İstanbul Sözleşmesi'nin takibi, uygulanması noktasında yetkili ve etkili kurum şu anda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Bundan sonraki süreç içerisinde yine dinleyeceğimiz kurum yetkililerinin yanında üniversitelerden de dinlemek isteyeceğimiz, burada konuk edeceğimiz kişiler olacak; belki sivil toplum kuruluşlarından da temsilciler davet edeceğiz. Yani, bu mevzuyla ilgili olan, dinlememiz gereken bütün kurumları, sivil toplum kuruluşlarını, şahısları dinlemek gayretinde olacağız. İnşallah önümüzdeki süreçte verimli bir çalışma ortamı olacaktır, ben o kanaatteyim. Bu noktada, süre konulmaması gerektiğini düşünüyorum çünkü önümüzde bir yerel yönetimler seçim süreci var; onun öncesinde bütçe, malum, önümüzdeki günlerde Meclise gelecek, görüşmeler başlayacak, hâliyle çok ciddi bir mesaimizi alacağı için... Önümüzdeki hafta da bu yerel yönetimlerle alakalı toplantıların devam edeceği kanaatindeyim. Önümüzdeki haftaya toplantı koymayalım. Bir dahaki hafta da zaten bütçe çalışmaları başlayacak, öyle görünüyor. Dolayısıyla, şu anda bir toplantı tarihi belirlemeyelim diye düşünüyorum, ne dersiniz? Daha sonraki süreç içerisinde Meclisin çalışma takvimine göre bir gün tayin ederiz ve sizlere duyurusunu yaparız. Bu noktada, bir çalışma yaparak mutlaka toplantımıza bir uzman veya kurumlardan yetkililer çağtırmaya gayret edeceğiz. Benim şu anda aklıma gelen, biliyorsunuz, bu İstanbul Sözleşmesi'nin takibiyle alakalı bağımsız Uzmanlar Grubu GREVIO var, GREVIO'nun Türkiye temsilcisi olan Feride Acar'ı davet edebiliriz. Kendisiyle henüz bağlantı kurmadığımız için kesin konuşamıyorum ama eğer olmaz ise, biliyorsunuz, Türkiye Barolar Birliğinin bünyesinde kurulmuş olan, kadına karşı şiddetle alakalı kurulan komisyonlar var, etkin çalışan komisyonlar var; o komisyonlardan da uzmanlar çağırılabilir. Ondan sonraki aşamada da sivil toplum kuruluşlarımızla irtibat kurabiliriz. Şu anda, ilk etapta aklımıza gelenler bunlar. Sizler de ifade etmişsiniz.

Ayrıca sizin raporunuzu da inceleyelim, oradaki önerilerinizi de değerlendirelim.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Onu gerekirse kurum ismi de yazarak arada verebiliriz. Yani, biz genel bir kapsamda...

BAŞKAN – Tabii, tabii, olur.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Kurum ismi de yazabiliriz.

BAŞKAN - İrtibatlaşırız o hususta, diyalog hâlinde oluruz.

Ben toplantıyı...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir iki şey söyleyeceğim, sunum bitsin diye bekledim.

BAŞKAN – Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Toplantılar için, dediğiniz doğru, çok yoğun bir dönem ama hep bir şeyler koyarsak bu Komisyonu çalıştıramayız gibi gözüküyor çünkü arkasından yerel seçim var ama en azından KEFEK toplantısı bu hafta konulmuş, yarın için, mesela sonraki haftalarda konulduğu tarihe göre biz de Alt Komisyon toplantısı alabiliriz diye düşünüyorum. Hani, çok da bırakırsak, bırakırsak hep öncelikler başka bir şey oluyor.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle yapabiliriz, o zaman önümüzdeki hafta için şunu yapabiliriz: Biz arkadaşlarla salı gününden irtibat kurarız, katılım olabilecekse eğer, arkadaşlar müsaitlerse önümüzdeki hafta çarşambaya bir toplantı koyabiliriz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Tabii, bu arada, işte, GREVIO'dan biri gelebilecek mi? Hani, sunumuna da herhâlde bakmamız gerekiyor.

Önümüzdeki hafta olmak zorunda değil ama hani böyle baktığımızda hep acil şeyler olacağı için çok ertelenecek, ona dikkat eden bir yerden toplantı düzenini ayarlayalım diye...

BAŞKAN – İşte, şu anki süreçten kaynaklanan bir durum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, süreç işte...

BAŞKAN – Biz ortam müsait olduğu zaman, arkadaşlar müsait olduğu zaman mutlaka kontrolünü yaparak toplantı yapma gayretindeyiz yani çünkü bu Komisyon kuruldu, mutlaka çalışması gerekiyor, biz de bu noktada sizinle hemfikiriz yani bu konuda bir sıkıntı yok. İnşallah önümüzdeki hafta bir bakalım, arkadaşların katılım durumunu değerlendirelim; belki önümüzdeki hafta, bütçe öncesi bir toplantı yapabiliriz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Tamam.

Birkaç şey daha söyleyeceğim: Dediğim gibi, veri alabilirsek çok sevineceğiz çünkü hani ne kadar sonuç alıyoruz, nerede tıkanıyoruz meselelerini burada konuşabilmek açısından çok önemli.

Bir de, tabii, bütün bu çalışmaları yaparken hangi perspektiften yaptığımız çok önemli. Yani, bazen şöyle şeyler oluyor çünkü: Siz başka bir perspektif sunsanız bile kuruma gidene kadar o perspektif çok başka bir şekle dönebiliyor, yaklaşım çok farklılaşıyor, temas kurma biçimleri farklılaşıyor. Bunlar da çok önemli çünkü sadece anlatım değil, kişiyle kurduğunuz temasın kendisi, aslında anlatan kişinin rol modelliği de çok önemli şeyler, tüm bunları gözetken bir yerden aslında bu çalışmaların yürütülmesi gerekiyor. O yüzden, hani, bu kısmı çok anlayamadığımız için bu rapordan... Çok sağ olun, emeğinize sağlık. Ama hani bu kısmı... Yoksa şöyle şeyler hâline geliyor bu işler, hani yıllardır ben seminerlere de katıldığım için ya da eğitim çalışmaları, baroların eğitim çalışmaları vesaire; sadece görev olarak dinleyip gittiğiniz yerler hâline dönüşüyor. “Hani bu zorunlu olmuş, evet, geldim, öyleyse dinliyorum, hatta dinlemiyorum aslında.” hikâyesine dönüşüyor. Sonuç alışı bizim için önemli ve hangi perspektiften yapıldıkları bence önemli, yine de emeğinize sağlık, teşekkür ederiz.

Son şey olarak bir diğeri: Yani, bu son 25 Kasım'da, “25 Kasım” deyince hatırlattınız, maalesef 25 Kasım'da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'nde kadınlar sokakta polis şiddetine maruz kaldı. Bunlara hepimizin birlikte tepki göstermesi gerektiğini düşünüyorum. İstanbul, Diyarbakır ve Ankara'da... Ankara'da belki fiziksel şiddet yok gibi gözüküyor ama psikolojik bir şiddetle kadınların eylem yapmasının, basın açıklaması yapılmasının önüne geçildi. İstanbul'daysa çok ciddi bir polis şiddetiyle karşı karşıya kaldı kadınlar. Oysa ki şiddetle mücadele gününde yıllardır İstanbul'da Taksim'de bu eylemsellik organize edilir, kadınlar sözlerini söyler ama bu sene bu sözün söylenmesine, kadına yönelik şiddetin sözünün söylenmesine engel oluşturuldu. Ama kadınlar yine de buna rağmen sözünü söylediler, sokaklarda olmaya devam ettiler, devam da edecekler. Ama buranın, en azından bu konuda bu tür bir engellenmenin önünde durduğunu söylemesi gerektiğini düşünüyorum.

Diğer bir durum...

BAŞKAN – Şimdi, tabii, bizim toplantı...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir bitireyim ben toptan, hani parçalı olunca...

BAŞKAN – Buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Diğer bir mesele, Komisyon üyemiz konuşurken “Feministler çekidüzen versinler.” diye bir laf kullandı. Şimdi, ben bir feministim. Bu Komisyon'da “çekidüzen verme” diye bir lafın kullanılabileceğini düşünmüyorum. Hani kimse kimseye burada “Bir çekidüzen ver.” diyemez diye düşünüyorum. Ben kendisine nasıl böyle bir şey söyleyemiyorsam, Komisyon üyesinin de bana böyle bir cümle kullanmaması gerekir.

“Feminizm nedir?” diye okumak, bakmak gerekir herhâlde. “Feministler kimlerdir?” diye de bakmak gerekir. Feministler, dünyada ve Türkiye’de de yıllardır kadın meselesinde mücadele eden, kazanımların çoğunda çok ciddi payları olan, kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasında erkek egemenliğinin geriletilmesinde çok ciddi emekleri olan, tek tek kadınlardan ya da feminist örgütlerden oluşmak üzere bir yapılaşmanın adıdır feminizm ya da bunun içerisindeki kişi olarak da feministler. Dolayısıyla, feministleri böyle başka bir yerde gösteren hikâyenin kendisi feministler değildir, sistemde işine gelmeyenlerdir, çıkarına gelmeyenlerdir, erkek egemenliğini savunanlar ve erkek egemenliğinden

yana, devamından yana olanlar maalesef feminizmi başka türlü gösterir. Kadın meselesini savunanları, kadın-erkek eşitliğini savunanları nasıl bu ülkede çok farklı göstermeye çalışanlar varsa, aynı şey feministler için de geçerlidir. Bu algı bilerek yaratılır, feminizm düşmanlığı bilerek yaratılır. En azından buradaki arkadaşların bu zemine düşmemesi gerekirdi diye düşünüyorum, o yüzden sözlerimizi kullanırken biraz daha dikkat etmeliyiz.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Burada bana bir söz hakkı doğuyor.

BAŞKAN – Evet, sözlerinizi toparlayın. Biraz da vaktimiz sınırlı, onun için müdahale ettim ama buyurun siz de...

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim.

Hepimiz birbirimizdeniz fakat benim söylemek istediğim şudur: Her birimizin kantarın topuzuna dikkat etmemiz gerekiyor. Eğer yaşadığımız toplumda, büyük bir kesimde feministlerle alakalı böyle bir olgu oluşmuşsa veya algı oluşmuşsa bu algıyı gidermek benim görevim değil yani feministlerin de kendilerine düşen “Sizin anladığınız gibi değiliz, biz şu şu şu faydalı çalışmaları yapıyoruz, halkın değerleriyle alakalı da hiçbir ön yargımız, art niyetimiz yoktur.” konusunu değişik ortamlarda işleyerek, bu algıya sahip olan geniş toplum kesimleri, az kesim değil, bunları bu konuda aydınlatmalarında fayda vardır diyorum.

BAŞKAN – Evet, her ikinize de teşekkür ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Size karşılıklı cevap olmasın diye cevap vermeyeceğim ama lütfen laflarımıza, sözlerimize dikkat edelim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, ben bir şeyi merak ediyorum: Bu feministlere karşı algı hangi konumda oluşmuş? Büyük bir kesimin bakış açısı nedir? Sizce bu bakış açısı varsa bu Komisyonun görevi nedir? Yani ben ciddi ciddi merak ediyorum: Hangi algı? Büyük bir kesimin algısı nasıl bir algı?

BAŞKAN – Sayın Vekilim, bu da ayrı bir tartışma konusudur.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Var, maalesef var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Maalesef. Ama, aynı algıyı beraber yürütüyoruz, farkında mısınız? Şu anda siz...

BAŞKAN – Değerli Hocam...

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ama, “Tasadümeüfêkârdan belki hakikat doğar.” diyor Ziya Paşa. Yani fikirlerin çatışmasından, çelişmesinden gerçekler ortaya çıkar. Biz toplumun siyaset yapan kişileri olarak, burada bütün fikirleri açık yüreklilikle ve birbirimize karşı; biz size karşı, siz bize karşı konuşacağız, anlaşacağız, anlatacağız ki toplumda da bu anlattığımız, konuştuğumuz, anlaştığımız şeyler zaman içerisinde karşılık bulsun. Maalesef, böyle bir şeyler var, yok değil. Yani olanı görmezlikten gelemeyiz.

BAŞKAN – Değerli Hocam, tamam, teşekkür ediyorum.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, biz burada, az önce de ifade ettim, herkesin bir siyasi kimliği var, herkesin bir hayat görüşü var, herkesin toplum içerisinde kendini ifade etme biçimi var ve hepsine biz saygılıyız. Biz bütün renklere saygılıyız, bütün inanışlara saygılıyız, bütün siyasi fikirlere saygılıyız. Bizim için herkesin fikri çok önemli ve kıymetli bu çatı altında. Dolayısıyla, tabii ki herkes fikrini ifade edecek, konuşacak, eğer söz hakkı doğarsa ona da cevap verilecek, bu noktada da hiçbir sıkıntımız yok. Her iki taraf da fikirlerini ifade ettiler, ben teşekkür ediyorum. Ama nedir, biz burada bir problem varsa

problemi çözmek, bir konuda daha iyi atılması gereken adımlar varsa onu atmak, ortak bir uzlaşma kültürü içerisinde çalışmak için buradayız. Dolayısıyla, konuşurken nezaketimizi, bugünkü olduğu gibi her zaman muhafaza edeceğimizi ben düşünüyorum. Başka da herhâlde söz almak isteyen kimse yok.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok kısa bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Evet, buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bu “kadına şiddet” denince, akla tabii direkt erkekler geliyor. Fakat, lütfen, yanlış anlaşılacak istemem, son derece karşıyım tabii, yani kaş ağartılmasına karşıyım, o ayrı mesele ama “kadına şiddet” denince ya da daha doğrusu kadına şiddetin nedenleri hiç araştırılıyor mu? Yani bu erkekler ya da kadınlar birbirlerine neden şiddet uygular? Kadına şiddet uygulanıyorsa, bir yerde bunun bir de bir kaynağı var, adam durup dururken delirmiyor veya şiddet uygulayan durup dururken delirmiyor.

Mesela, televizyonları açıyoruz, mesela kamu spotları hazırlayalım deniyor ama kamu spotu topu topu çok resmî bir dille yapılan komik komik ufak videolar bunlar. Ama diziler var, her hafta saatlerce süren diziler var. Bu dizilerde Türkiye gerçekleriyle alakası olmayan hayatlar, Türkiye’deki aile yaşantısındaki birbiriyle olan kadın-erkek arasındaki münasebetlerle ilgisi olmayan ilişkiler ve şiddet. Sonra, magazin programları, magazin gazeteleri. Bunlar olmasın değil tabii, bunlar dünyanın her yerinde var ama özellikle mesela televizyonlarda bu benim senelerdir, bu siyaset öncesi de dikkatimi çeken bir konudur. Tabii ki mesela hani güzel sigarayı boldluyoruz veya içki kadehi boldlanıyor ama tabancalar patlıyor, hiç boldlanmıyor, aksine bu teşvik ediliyor neredeyse. Kadınlar hor görülüyor, dövülüyor, her türlü şiddeti televizyon dizilerinde çoluk çocuk seyrediyor, hiç kimsenin umurunda değil ve bunlar maharetmiş gibi de farklı farklı dizilerde neredeyse aynı konular devamlı işleniyor. Aşiret, ağa filmlerindeki, oradaki garip ilişkiler, garip hiyerarşik durumlar, aile hayatındaki çeşitli...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Çocuklar kendi aralarında o filmlerden örnek alarak çeteler kuruyor; on-on iki yaşındaki çocuklar.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Maalesef.

Şimdi, askerde yirmi bir aylık...

BAŞKAN – Değerli Vekilim, çok haklısınız söylediğiniz konularda ama biraz konumuzun dışında bu mevzular.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Lütfen, rica edeceğim.

Hayır, hiç değil bence, konumuzun dışında değil, aksine konumuzun tam göbeği bu. Yani biz bunları da araştırmadan, yalnızca yapana eğitim... Yapan zaten neden yapıyor bu adam bunu? Mesela, RTÜK dediniz. RTÜK’e gidip de konuşulabilir: “Ya, kardeşim, sen buna bir önlem almayı düşünüyor musun? Bunlar neden bu kadar serbestçe yayınlanabiliyor?” Bence asıl, hani bataklık kurutmak tabiri var ya hani, çok klişe bir tabir ama asıl bataklığa bizim bir gözümüzü çevirmemiz lazım.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Vekilim, şöyle: Bu kapsamda RTÜK Başkanı veya RTÜK’ten yetkilileri de davet etmek niyetimiz vardı, siz ayrıca ifade ettiniz. Aslında, tabii ki bu basın-yayını kontrol etmek çok zor bir konu, biliyorsunuz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hayır, hiç zor değil, neden zor olsun canım.

BAŞKAN – Bu hususta bir çalışma...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yani, RTÜK çok ciddi bir denetleme yapabiliyor, başka konularda cezalar verebiliyor, bu konuda da aynı şeyi uygulayabilir aslına bakarsanız. Şeyde var, hani çalışmamızın içinde olacak zaten çünkü basın-yayın yani bu anlamıyla televizyonlar çok önemli. Gerçekten akşam bu halk oturuyor, televizyonları izliyor.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Kamu spotuyla olacak bir iş değil bu yani.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Değil. O filmde...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Evlilik dizilerini, programlarını izliyor. Sabah programlarının tamamı böyle.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Tabii, tabii, tabii.

BAŞKAN – O zaman, sayın vekillerim, bundan sonraki toplantıda... Dedığınız çok doğru, basın-yayının kontrol edilmesi...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – En önemli...

BAŞKAN – ...çünkü hepimiz ebeveyniz, hepimiz anne babayız, hepimiz çocuk yetiştiriyoruz, bu konuda her ailede sıkıntı ve sorunlar var, mutlaka gençlerin etkilenmemesi, ailelerin etkilenmemesi noktasında bu televizyon programlarının kontrolü -en başta ben de sizinle aynı fikirdeyim- kontrol edilmesi çok önemli bir husus. Bu konuda RTÜK'ten yetkililer çağırabiliriz bir sonraki toplantıda, bunu dinleyebiliriz. Yani bu hususta RTÜK nereye kadar müdahil olabiliyor, kanun düzenlemesi nedir, etkin olabiliyorlar mı, basın-yayın kurumları bunu, alınan cezaları uygulanıyor mu, bu hususta biz de bir bilgilendirilmiş oluruz, önemli bir konu aslında. Bu konuda evet bir adım atılabilir, böyle bir çalışma...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Daha çok var yani detaylandırırsak. Mesela -hayatın gerçeği- kayınvalideler çoluk çocuklarının evliliklerine karışıyorlar. Kafalarını o kadar yıkıyorlar ki mesela kızının gidiyor, kocasını delirtiyor. Yani eğitim verilecekse burada da bu kadınlara da bir eğitim verilmesi lazım, bu tip bizim maalesef eskiden gelen kötü hasletlerden arındırılması için bu insanların, onların da eğitilmesi lazım. Temel eğitim bunlar. Bu dedikodu, kötü, onun bunun hakkında konuşup konuşup doldurup, ondan sonra insanları delirtmek... Yanlış mı söylüyorum? Bunlarla da ilgili eğitimler verilmesi lazım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir şey söyleyeceğim: Niye kadınlar delirmiyor da sürekli erkekler deliriyor diye sorabilir miyim ben.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Haklısın çünkü maalesef erkek güçlü, gücü yetiyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şöyle: Kadınlar deliriyor da gücü yetmiyor.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Aynen, gücü yetiyor. İki taraf da deliriyor, bir tanesinin gücü yetiyor, maalesef bu böyle yani, yapacak bir şey yok.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Çünkü kadının şiddet uygulaması bu toplumda öngörülen bir şey değil.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Diyorum ya yanlış anlaşılacak istemem ama maalesef hani bu...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Erkek şiddet uygular, o da delirince uygulanıyor. Yani böyle bir şey...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Bir tanesi delirmesin diye eğitilmeli, bir tanesi delirtmesin diye eğitilmeli belki de.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Biz delirtmiyoruz arkadaşlar ya. Erkek egemenliğiyle büyüdüğü için bunu bir delirme malzemesi olarak alıyor.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Doğru, haklısınız. İki taraf da cehaletten oluyor aslında.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Kadınlar ya sabah akşam baskı görüyorlar. Bakın, baskı görüyorlar. Eğer delirecekse en çok kadınlar delirmeli. Bir sürü sorunla kadınlar baş başalar. Ama kadınlar niye erkeklere şiddet uygulamıyor? Sadece fiziksel meselesi değil. Böyle bir şey olsaydı

uyurken gidersiniz, bir erkeğe şiddet uygularsınız hani fiziksel güç dengesizliğinden kaynaklı olsa sadece. Gidersiniz, dökersiniz. Hani tek tek örnekleri vardır kaynar su dökmüş hikâyeler ama şuralarına geldiği için, artık yani kurtuluşu olmadığı için yapar kadınlar. Öbürü, erkeğin şiddet uygulamasını normalleştiren, erkekliğin bir parçası gören bir sistem anlayışı var, şimdi böyle bir yaklaşım var. Yani şiddet uygulamıyorsan erkek değilsin değil mi? Kadını otorite almıyorsan erkek değilsin. Böyle bakan bir yapımız yok mu?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Onun değişmesi lazım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Reis, reis...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Böyle olduğu için erkek niyeysel -yani niyeysel değil, işte bu nedenle- delirince kadını dövüyor, gidip patronunu dövmüyor ama.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – İşte, bu dizilerde körtkleniyor maalesef.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – İş yerinde 10 bin tane baskı uygulayan patronuna karşı delirmiyor. E, ona delir, parayı vermiyor, ücretini vermiyor, zorunlu mesaiye bırakıyor. Niye ona karşı delirmiyorsun? Ama evdeki kadına gelince deliriyorsun birden.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Ekonomik sıkıntısına da gidiyor, içiyor, geliyor.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yani işte o erkek egemenliğin getirdiği sonuç.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Erkeğin âcizliğinden de kaynaklıyor bu yani neticede daha az...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Gücünün yettiğine yapıyor çünkü.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Gücünün yettiğine yapıyor, aynen öyle.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Patronuna yapamıyor çünkü erkeklik sunu öğretiyor: “Kadına, senin evindeki kadına, yakınındaki kadına şiddeti uygulayabilirsin, meşrudur.” diyor. Böyle olduğu için de geliyor, oradaki kadına şiddet uyguluyor.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kocasısın, sever de döver de.

BAŞKAN – Yani aslında hiçbir hukuk düzeni, hiçbir toplumsal düzen, hiçbir din kadına veya zayıf olana şiddeti tavsiye etmiyor, önermiyor, böyle bir şey de yok, bu doğru bir şey değil. Yani insan fitratı da doğruya meyyal, aslında doğruyu ve yanlışını biliyor. Ama maalesef insanın bir de hayvani yönü var. Yani dolayısıyla nedir? Mutlaka aile içerisinde bu yön ortaya çıkabiliyor bazı yerlerde bazı ortamlarda. Tabii, bunu minimuma indirmek, mümkünse ortadan kaldırmak bizim derdimiz. Bunun psikolojik boyutu var, eğitim boyutu var, mutlaka ahlaki boyutu var, çok yönlü ama sizin dediğiniz de doğru, böyle bir olgu da var, mutlaka erkeklerin de mağdur olduğu noktalar veya haksızlığa uğradığı noktalar var. Ama bu Komisyonun amacı nedir? Kadına yönelik şiddetle alakalı toplumda katedilen mesafenin irdelenmesi, incelenmesi ve eksik kaldığımız noktalarda çözüm üretilmesi. Dolayısıyla bu hususa yoğunlaşma gayretindeyiz. Bu da ayrı bir plan yani sizin dedikleriniz de doğru. Herkesin herhâlde ortak kabulüyle burada RTÜK’ten mutlaka bir yetkili...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kesinlikle, en yaygın televizyon programları ve basın bu konuda en yaygın, topluma en yaygın...

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) - Bir yurt dışı gezimde gümrükteki sorumlu bana diyor ki: “Polat Alemdar ne âlemde?”

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, çok kötü. Harem dizileri de var bu ülkede çok eşliliğe yönlendirme yapan.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Çok eşliliği özendiren...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Çocuk evlilikleri, gördüğümüz yani bu...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bu sıkıntının büyüğü erkektedir orada yüzde yüz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Aşiret filmlerinin hepsinde baba, dede... Ya, şu anda 3 tane televizyon dizisi var; bu konuda mağdur olmuş, zorla birisiyle evlendirilmiş, tecavüze uğramış ya da hamile kalmış, yok annesi mücadele eden. Bunlar çok kötü.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Üç hafta arka arkaya seyretseniz ruh sağlığını bozacak diziler var yani.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Aynı dizileri izliyoruz biz, ayrı ayrı sanatçıların, ayrı ayrı aktörlerin yer aldığı aynı dizileri izliyoruz. Bu çok önemli.

Sonra bir de nikâh masalarında bazı belediyelerimizin uygulamaları var. Bu gibi resmî kurumlarda özellikle devletin derhâl “Dur.” demesi ve cezalandırma, müeyyide uygulaması gerekli. Bir de bir espriyle bunu bitirelim. Bence çok önemli bir şey var yani. Espri olsun diye söylüyorum. Örneğin, bütün olasılıklar yanında, kadına bir dövüş sporu öğretilmeli. Yani karate, tekvando bunun gibi bir şey. Yani fitratında olmadığını gösterir.

BAŞKAN – Kız annelerine duyurulur o zaman. Kız anneleri böyle bir...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yani bu da espri olsun.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Bu anlamda aşırı bir uç olur diye örnek vermek istemedim ama hayatımda hanımından dayak yiyen erkeklerle de karşılaştım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Valla benim de dövdüğüm söyleniyor ama dövmedim. Öyle söyleniyor ama dövmedim.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) - Nadiren tabii ki var ama biz istisnalardan değil, daha yaygın olandan yola çıkıyoruz.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Şiddeti kim kime karşı uygularsa uygulasin kötüdür; kim tarafından kime karşı uygulanırsa kötüdür.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – RTÜK herhâlde ilk olmaz, bence GREVİO ilk şey olursa daha iyi olur çünkü bize...

BAŞKAN – Şimdi, uygunluk durumuna göre önümüzdeki toplantıda Feride Acar veya RTÜK’ten bir yetkili, iki konuğumuz var, ikisinden birini davet edelim. Biz zaten toplantılarımızda, bir sonraki toplantıya kimi davet ederiz -siz de ifade etmişsiniz- kim burada konuşursa isabet olur, bunu değerlendirerek ilerleriz. O zaman her ikisiyle de irtibat kurarız, hangisi müsaitse onu davet ederiz inşallah.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yani şu açıdan ben önerdim: RTÜK içerisinde bir alandan, bir konudan bir tanesi; GREVİO’ysa bize daha bütünlüklü bir şey sunacak bir raporu da olduğu için. Toplantıya ilk başlarken bütünlüklü bir yerden başlayıp ondan sonra diğer parçalarına doğru gitmek açısından öncelik olursa daha iyi olur.

BAŞKAN – Tamam, o zaman öyle yapalım.

Başka söz almak isteyen yor herhâlde.

Ben hepinize çok teşekkür ediyorum.

İnşallah önümüzdeki hafta duruma göre sizlerle irtibat kuracağız eğer toplantı varsa. Katılım olacaksa toplantı yaparız.

Çok teşekkürler, kolay gelsin.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.39